

УДК 342.8:347.994](477)
ББК 67.9(4Укр)400.5+67.9(4Укр)410
С51

Рецензенти

Барабаш Ю. Г., доктор юридичних наук, професор;
Бевзенко В. М., доктор юридичних наук, професор;
Комзюк А. Т., доктор юридичних наук, професор;
Юлдашев О. Х., доктор юридичних наук, професор

*Рекомендовано до друку
вченою радою Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 7 від 27 лютого 2014 року)*

Відтворення всієї книги чи якої-небудь її частини
будь-якими засобами або в якій-небудь формі, у тому числі в Інтернеті,
без письмового дозволу видавництва забороняється

Смокович М. І.
С51 **Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспекти : монографія / М. І. Смокович. — К. : Юрінком Інтер, 2014. — 576 с. ISBN 978-966-667-606-4**

Монографія присвячена дослідженню теоретичних, адміністративно-правових і практичних питань правового регулювання розгляду судами та іншими органами виборчих спорів, а також принципів такого регулювання. У ході дослідження здійснено аналіз проблем законодавчого врегулювання процесу розгляду виборчих спорів адміністративними судами з урахуванням правових висновків Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. Зосереджено увагу на процесі глобалізації адміністративного судочинства та значенні міжнародних стандартів для забезпечення принципу доступності до правосуддя у виборчих спорах. Проаналізовано судову практику розв'язання таких спорів. Визначено теоретичні аспекти понять «виборчий процес», «міжнародний стандарт», «стабільність виборчого законодавства», «уніфікація виборчого законодавства», уточнено зміст понять «виборчий спір», «позивач та відповідач у виборчому спорі», «строк звернення до суду». Висвітлено роль і місце адміністративної юстиції у сфері правовідносин стосовно розв'язання виборчих спорів. Особливу увагу приділено особливостям правового врегулювання виборчого процесу та організації роботи з розгляду адміністративними судами виборчих спорів. Запропоновано відповідні доповнення та зміни до чинного законодавства.

Для фахівців у сфері адміністративного, виборчого права та адміністративного судочинства, суддів, адвокатів, викладачів, студентів юридичних ВНЗ і факультетів, усіх, хто цікавиться проблемами правового врегулювання виборчих процесів і розгляду адміністративними судами виборчих спорів.

УДК 342.8:347.994](477)
ББК 67.9(4Укр)400.5+67.9(4Укр)410

ISBN 978-966-667-606-4

© Смокович М. І., 2014
© Юрінком Інтер, 2014

Зміст

Передмова	5
Розділ 1. Теоретичні підстави забезпечення правового регулювання порядку розв'язання виборчих спорів	8
1.1. Роль виборів у реалізації концепції належного врядування в Україні.....	8
1.2. Принцип народного суверенітету у виборчому законодавстві України.....	34
1.3. Міжнародні стандарти щодо оскарження порушень виборчого законодавства.....	54
1.4. Адміністративне судочинство як фактор глобалізації захисту прав людини.....	71
1.5. Висновки.....	79
Розділ 2. Судовий контроль виборчого процесу як елемент конституційного забезпечення народовладдя в Україні	82
2.1. Механізм захисту виборчих прав громадян: інституційний аспект.....	82
2.2. Конституційний контроль правового регулювання виборчих процедур.....	105
2.3. Адміністративні суди як суб'єкти розв'язання виборчих конфліктів.....	125
2.4. Європейський суд з прав людини як орган розв'язання спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчими процесами в Україні.....	149
2.5. Висновки.....	172
Розділ 3. Особливості правового регулювання розв'язання адміністративними судами виборчих спорів	175
3.1. Нормативна база щодо розгляду виборчих спорів адміністративними судами.....	175
3.2. Колізії виборчого і процесуального законодавства.....	193
3.3. Методологія тлумачення норм права в аспекті розгляду виборчих спорів адміністративними судами: теорія і практика.....	222
3.4. Принцип верховенства права: застосування адміністративними судами при розгляді виборчих спорів.....	252
3.5. Висновки.....	266

Зміст

Розділ 4. Категорія виборчого спору	268
4.1. Дефініція виборчого спору та критерії його відмежування від суміжних правовідносин	268
4.1.1. Виборчий процес як складова виборчого спору	271
4.1.2. Пов'язаність правовідносин з виборчим процесом як складова виборчого спору	276
4.1.3. Предмет виборчого спору	285
4.2. Сторони виборчих конфліктів: проблеми визначення	296
4.2.1. Позивач у виборчому спорі	298
4.2.2. Проблеми визначення відповідача у виборчому спорі ...	308
4.2.3. Особливості інституту представництва осіб, які беруть участь у виборчому спорі	319
4.3. Аспекти правового статусу спостерігачів, довірених та уповноважених осіб на виборах 2012 року	327
4.4. Мирні зібрання як форма передвиборної агітації: особливості судового контролю	339
4.5. Висновки	366
Розділ 5. Процесуальні особливості судового розгляду виборчих спорів	370
5.1. Доступ до судового захисту виборчих прав учасників виборчих процесів в Україні: порівняльний аспект	370
5.2. Строки звернення до суду та строки розгляду адміністративними судами виборчих справ	385
5.2.1. Строк звернення до суду у виборчих справах	399
5.2.2. Строк розгляду виборчих спорів	405
5.3. Правильне визначення підсудності виборчого спору як гарантія судового захисту	410
5.4. Компетенція адміністративних судів щодо розгляду виборчих спорів. Проблеми виконання судових рішень	436
5.5. Особливості перегляду судових рішень у виборчих справах в апеляційному порядку	458
5.6. Висновки	467
Розділ 6. Розширення доступу до адміністративного правосуддя щодо захисту виборчих прав громадян України	470
6.1. Напрямки вдосконалення процесуального законодавства України щодо вирішення виборчих спорів	470
6.2. Принцип стабільності виборчого законодавства як запорука ефективного судового захисту виборчих прав	494
6.3. Правове врегулювання організації роботи адміністративних судів України під час виборчого процесу	506
6.4. Особливості розгляду спорів щодо припинення повноважень народних депутатів України	521
6.5. Висновки	531
Рекомендації	534
Список використаної літератури	547